

статті, написана книга (велика праця, велика удача) та цитування твоїх статей у роботах колег. Науковою роботою потрібно займатись лише за покликанням, інакше ефекту не буде, і якщо при цьому людина амбіозна, то ми повертаємося до того, з чого почали – плагіат, фальсифікація та інші гріхи. Причому, як показує відомий досвід боротьби з плагіатом [1] із використанням спеціального програмного забезпечення, антиплагіаторські програми можна і обдурити. У професіоналів своєї справи фільтром на шляху академічної недоброчесності є моральні принципи, тобто популярне в минулому твердження «Найкращий контролер – совість!» зберігає свою актуальність і сьогодні.

Список посилань

1. Романова І.В. Явище плагіату: історія та сьогодення. *Зовнішня торгівля: право, економіка, фінанси*. 2012. № 3. С. 267-272.
2. Fleischmann M., Pons S. Electrochemically induced nuclear fusion of deuterium. *J. Electroanalytical Chem.* 1989. V. 261 (2A). P. 301-308.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-44>

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Гнедіна К. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет «Чернігівська політехніка»
м. Чернігів, Україна*

*«Штучний інтелект не може зробити наше мислення за нас»
Томас Рамге*

Впровадження та використання технологій штучного інтелекту (ШІ) як інноваційного інструмента організації та реалізації освітнього процесу є трендом сучасності, який призводить до формування нових викликів дотриманню етичних принципів в освітній сфері. На сьогодні одним з дискусійних є питання доцільності використання технологій штучного інтелекту у закладах вищої освіти, визначення переваг та недоліків цього процесу.

До переваг використання технологій ШІ у закладах вищої освіти України належать: оптимізація використання робочого часу адміністративного персоналу, викладачів та здобувачів вищої освіти, вдосконалення навчального процесу при використанні ШІ як асистента при пошуку, систематизації, обробки інформації, оформленні результатів виконаної роботи, плануванні навчального процесу, оцінюванні результатів навчання, аналізі великих масивів даних тощо. У той же час при використанні ШІ необхідно враховувати етичні аспекти задля забезпечення дотримання принципів етики та доброчесності в освіті.

Слід зазначити, що отождоження використання ШІ з порушеннями академічної доброчесності є помилковим, оскільки використання технологій ШІ безпосередньо не є порушенням академічної доброчесності. У той же час тексти, згенеровані ШІ, можуть містити плагіат, фальсифікацію, фабрикацію даних, а оприлюднення таких текстів є порушенням академічної доброчесності.

На сьогодні здобувачі вищої освіти демонструють високу зацікавленість у використанні технологій ШІ при виконанні завдань. Тому розробляючи політики академічної доброчесності у закладах вищої освіти та робочі програми до конкретних дисциплін, варто розкривати питання використання штучного інтелекту при виконанні здобувачами вищої освіти навчальних завдань, а також визначити рамки застосування ШІ з метою забезпечення його доброчесного використання. Безпека даних є також актуальним та важливим питанням при використанні технологій ШІ в освіті. Зокрема, необхідним є збереження персональних даних учасників освітнього процесу та використання таких даних лише з їх дозволу, тобто забезпечення дотримання принципу конфіденційності під час застосування технологій ШІ. Важливо звернути увагу також на необхідність забезпечення об'єктивності прийняття рішень при використанні ШІ для оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

З одного боку, використання технологій ШІ в освіті може зробити навчальний процес більш інноваційним, мотивувати здобувачів вищої освіти та сприяти підвищенню їх зацікавленості у виконанні завдань у рамках вивчення дисциплін. З іншого боку, важливо акцентувати увагу на тому, що ШІ повинен виступати помічником при розв'язанні певних завдань, але не виконувати завдання замість здобувачів вищої освіти, генеруючи готові рішення. Важливим є збереження індивідуальної складової навчального процесу та самостійності виконання здобувачами вищої освіти поставлених завдань. При цьому заборона використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі не є

доцільною, оскільки може призвести до втрати низки переваг та до його використання попри заборону.

Отже, у закладах вищої освіти України важливо забезпечити прозоре та етичне використання ШІ, розробивши політику використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі, у якій слід детально розкрити вимоги до етичного використання цього інструмента здобувачами вищої освіти, науково-педагогічними працівниками, адміністративним персоналом, висвітлити напрями та порядок використання ШІ, а також ризики, пов'язані з його застосуванням тощо. Політика використання технологій ШІ може бути окремим документом або існувати у формі відповідного розділу Кодексу академічної доброчесності (Кодексу етики) закладу вищої освіти.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-45>

ФОРМУВАННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЯК ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ ЮРИСТА

Головань Т. Г.

*кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри державно-правових дисциплін,
кримінального права і процесу
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна*

Професія юриста відіграє колосальну роль у державі. Адже саме юристами закладається основа справедливості, гуманізму, свободи, законності та правопорядку. З давніх часів основною метою діяльності юриста було утвердження справедливості.

Останнім часом, характеризуючи професію юриста та досліджуючи основні її риси, ми згадуємо про доброчесність. Первинно термін «доброчесність» асоціювався виключно з освітньою сферою. Проте, з часом, доброчесність «увійшла» й у професійні стандарти юридичної професії. Саме тому дослідження питань формування доброчесності як основи професійної поведінки є досить актуальним, а тим більше в контексті здійснення освітніх та правових реформ в Україні.

У ст. 56 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» встановлений обов'язок суддів подавати декларацію доброчесності